

20 *U. l.*

BAPCA

Գրուածքի ձևը եւս չեն
սրուածքի

THE BOOKS

Լ Բ Ա Գ Ի Բ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՒԵՔԵԱԲԹԻ ՆԻ ՇԱԲԱԹ

ԿՐԶ ՕՍՄՄ ՄԱՄՈՒԼԻՆ

«Ձարդ չը կայ, առ բայց անա թէ
ի'նչ կայ: Տղամարդոց ամուսնութիւնը կը
սեղմեն, իրեները մերկացնելով զխիստ վր-
դաք կը կանգնեցնեն եւ կը դադեն:

Այս խտրութեան քստմանցոց
իրողութեանց առջեւ, ի՞նչպե-
կարելի է բաւականաւ վալ-
ներուն եւ մաս մը պաշտօնեանն
բուն լոկ պաշտօնանկութեամբ
ի՞նչու զանոնք ալ չը ձերբակ-
լել անոնց ստացուածքը չը Գ

В. Гурлык

ՊՐԼՍՈՒԿԱՆ ԱՐԶԱԳԱՆԳ

ՕՐՄԱՆԵԱՆԻ ԴԷՄ

— Օրհանհան մերժած է բանալիները
յանձնել Պատրիարքարանի մէջ իր տը-
րամաղրութեան տակ հղած դտրան

Մերսս պէյր կը վերժնի

Այս աշխարհի Տաղստանցի Մուրատ պէյն
է որ հայկական ջարդերէն անմիջապէս
յետոյ արտասահման ելաւ եւ Եգիպտոս
սի մէջ Միգան թերթը հրատարակեց
ազատական Թուրքի դիմակով եւ Հա-
յերը յանցապարտ ցոյց տալով, եւ քիչ
ժամանակ վերջ Երւարդի հետ համա-
ձայնած Պոստս վերադարձաւ, եւ ինն
յայտարարեց թերթերով թէ սերկիրը
եւ ժողովուրդը Բասիլշահինն է, որ
ուզածին պէս անոնց հետ վարուելու
արտօնեալ է իշխանութեան յուրերկ-
րի վրայ թէ ինք արտասահման ելած էր

Եւրոպայի հանրային կարծիքը չտկե-
րու համար այն ջարդերուն նկատմամբ
որոնք Հայոց յանցաւոր վարժուիքին
բնական հետեւանքն էին» եւ այլն:

Ահա այս դատաւիժք եւ հայտնաց
Մուրադ ալէլը գեռ յաւակնութիւն
կուսնայ եղեր ինքզինք ազատական
ցոյց տալու եւ կրկին կազմակեր-
պութեան մէջ սպրդելու: Սակայն Օսմ.
Յառաջդիմութիւն եւ Միութիւն ըն-
կերութեան Պոլսոյ Կեդրոնը իբր ար-
ժանաւոր պատասխան անոր այդ յա-
ւակնութեան հետեւեալ բաց նամակը
ուղղած է.

«Օսմ. Յառաջդիմութեան եւ Միութե-
ան Ընկերութեան Պոլսոյ ճիւղը՝
կեդրոնի ճիւղի մը հետ կապուած
ըլլալուն, պէտք է որ այդ կեդրոնի
ճիւղն ալ ճանչցուի: Ահա այս պատ-
ճառաւ անկարելի է ձեզ հետ տեսակ-
ցիլ: Ձեռք արածարականէն յետոյ անցած
դարձած պարագաները այլ եւս ձեզ
կողմէ՝ զձեզ արդարացեալ տեղեկագիր
մը տրուելուն արգելք կ'ըլլան: Ձեր
մասին տրուած որոշումը ապագային
ձեզ պիտի հաղորդուի: Իբրեւ կամ չար
նպատակաւ յանուն Ընկերութեան եւ
սոսանց այս վերջինին տեղեկ ըլլալ-
ուն յայտարարագրեր հրատարակող-
ներուն դէմ հարկ եղած միջոցներուն
ձեռնարկը միմայն եւ վերջնապէս կեդ-
րոնական ճիւղին կը պատկանի: Կեդ-
րոնական ճիւղին ձեր մասին ունեցած
կարծիքը սա է: Միութիւնը զձեզ եր-
բեք չճանչնար իբր անդամ Ընկերու-
թեան, չներք որ, չէ՛ թէ միայն ճիւ-
ղի նախագահի հանգամանք վ. այլ
նոյն իսկ յանուն Ընկերութեան ոեւ
է՛ ձեռնարկի մէջ գտնուի իքոյ»

ԿՈՎԿԱՍՏԱՆԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ

Տփղիսի Ա. Առաջնորդին առե-
ւանդունը առաջակներէ

Թուիսի 14 ին, եկո. շաբթի օրը
գառնակերեան Գրիգոր արքեպ. եւ
ուսուցիչ Սմբատ Սանահինի գնում են
Հազարաւ Ճանապարհին աւազակները
բռնելով նրանց պահում են Ուսակի
ձորում: Սակայն երբ իմանում են,
որ բռնված եպիսկոպոսը առաջնորդը
չէ, երկուսն էլ դիմ բաց են թողնում
նրանց:

Այնուհետեւ աւազակներից երկուսը
հետեւելով մտնում են ուղիղ ժամը
8-ին Սանահինի վանքի գաւթիքը: Այդ
ժամանակ Թիֆլիսի առաջնորդ Սա-
թուհեան արքեպիսկոպոսը պատշգամ-
բում նստած թէյ է խմում եղել: Աւ-
ազակներից մէկը ներս մտնելով համ-
բուրում է եպիսկոպոսի ձեռքը եւ ա-
սում. «Դուք քեզ մի մարդ կան-
չում է»:

Եպիսկոպոսը ասում է. «Միջոցը ներս
գալիս ինչքան մեծ մարդ է, որ ինձ է
կանչում»:

Աւազակը պնդում է թէ՛ «դու պիտի
գաս», եւ ձեռքից բռնած դուրս է
քաշում: Երբ եպիսկոպոսը զիմացողու-
թիւն է ցոյց տալիս, եկրորդ աւազ-
ակը հրացանը բռնում է կրծքին եւ
կամենում է խփել ասելով. «Ի՛նչպէս
համարձակվում ես չը գալ»:

Զաքարիա վարդապետը բռնում է
աւազակի ձեռքը, որը այդ ժամանակ
կանգնած է լինում միասին:

Աւազակների միջքը առաջնորդին
գրեթէ չէր Առաջնորդը նախանշանակ-
ից առաջ չէ գնում, երբ նկատում է
աղբիւրի մօտ միւս աւազակին, եւ
աւազակը փէշը բռնած կամենում է
քարէլ եւ ուժ վտանգի վարդապետը

եւ սրբազանի եղբորորդի Վաղինակը
մնում են աւազակներին. միքանի
անգամ հրացան են արձակում գիւղա-
ցիներին ոգնութիւն կանչելով. աւա-
զակներին յոյսը ի գրեւեւ ելնելով խի-
ռւմ են վարդապետի երեսին հրացանի
կոթով, իսկ եզօր որդուն քարը տալ-
ով տանում մինչեւ Աստուածածնի
ձորը:

Մանուկը պատմում է նրանց, որ
ինքը ծառայէ եւ ուրեմն ինչի՞ հա-
մար են տանում. ախ ժամ նախ աւա-
զակները նրա գլխին խփելով ճա-
նապարհ են դնում եւ իրանք փախ-
չում:

Մինչեւ գիւղացիների ոգնութիւն
հասնելը Գառնակերեան եպիսկոպոսը
ուսուցիչ Սմբատ, եւ Գառնակերեան
ծառան պահվում են աստիճանաբար:

Գիւղացիները ի նկատի ունենալով
այս անակնկալ չարքը՝ գիւղի բոլոր
մուտքերը բռնել են: Ինչպէս կը
ջերմնայ, դեռ յայտնի չէ: Աւազակ-
ները իրանց շահաւակութիւններն են
անում երկիրը վրդովելով եւ մնում են
անպատիժ մեր կր հասնի այս, Աստու-
ռւած գիտէ:

ՄԵՈՒԿ

—Վաղարշապատէն կը գրեն թէ վե-
րստին կազմուած է դրամաշորթներու
խումբ մը. որ Յարութիւն Բզնուն-
եանէ 400 ռուպլի պահանջած է մա-
հուան սպանութիւնը տակ: Ոստիկա-
նութեան իմաց տրուած է:

Հովիւ Շաքարթաւիթի մէջ 1. Դո-
ւստոյի արգիլում մէկ տեղուրը հը-
րատարակուած ըլլալուն պատճառաւ
Տփղիսի նահանգապետը որոշած է իւրմ-
բագիւրը 50 ռուպլի տուգանքի են-
թարկել, իսկ թիւէ անկարող ըլլալ վը-
ճարել երեք շաբաթ բանտարկել:

Թուիս 10-ին Պագուի նահան-
գիստին եղբորը կերեւալ Շուշեցի Մի-
քայէլ Արզումանեան իր կնոջ եւ ե-
րեք փոքր զաւակներուն հետ Մի-
քայէլ տեսնելով պահ մը, թէ մօտերը
մարդիկ չկան, կը բռնէ իր կնոյն ու
ծովը կը գլորէ, իսկ յետոյ իր երեք
զաւակները 10, 7, եւ 4 տարեկան:
Վերջը ինքն ալ անոնց հետեւն կը նե-
տուի ծով: Այս ամէնը կը կատարուի
քանի մը րոպէի մէջ:

Բարեբաղդաբար մի քիչ հեռուն գըտ-
նուող շոգենտի մը նաւապետը եւ նա-
ւապետները կը շնչարեն տղ տխուր
ղէպքը, եւ իսկոյն կը փութան ու
ազատեն ամբողջ ընտանիքը: Ուտի-
կանաւորներ տարուելով կը պարզուի,
թէ Արզումանեան ժամանակ մը ունե-
ւոր ըլլալով, վերջին տարիներու մէջ
կորսնցուցած է իր բոլոր կարողու-
թիւնը, եւ յուսահատութիւնը գինք
այդ սոսկալի որոշման մղած է:

Գառնակի Առաջնորդ Տ. Կորեւն
վարդապետ երկու ամիսէ ի վեր բան-
տարկուած կը մնայ: Վարդապետը ամ-
բաստանուած է իբրեւ դաշնակցական
ըստ նոր պատճառքի 102րդ. յօդուա-
ծին Տեղւոյ կիմացներ թէ դատը հա-
զիւ սեպտեմբերին կրնայ տեսնուիլ:
Դժբաղդաբար ամբաստանագրին պա-
րտականութիւնը մ'զ անձանթ է:

Հ. ԲԱՐԵԳ. ԸՆԴՆՆ
ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Գահիրէի մէջ երկու տարիէ ի վեր՝
վսեմ Պոզոս փոխ նուպարեանի չը-

նորհի գոյութիւն տուած Հ. Բարեգ.
ընդհ. միութիւնը իր Բ. Տարիի տե-
ղեկագիրը մասնաւոր տեղադրելով
ձեռով ու հայերէն եւ ֆրանսէրէն
սպագրել տուած եւ օրինակ ընէ ալ
խմբագրութեան ղրկած Հ. Այդ տեղե-
կագրէն կը քաղենք հետեւեալ տեղե-
կութիւններէ:

«Մեր անցեալ տարուան տեղեկա-
գրում ծանուցանելով Հաստատու-
թեան արագ ծաւալումը՝ մեծ յոյս կը
յայտնէինք թէ՛ իւր յստաջողութե-
թիւնն պիտի կրնայ եւ շարունակուի
յստաջողկալ շրջանին. տղ ուրախ եմք
հաստատուելով թէ՛ անկեկայած յստաջա-
ղիմութիւնն ունեցած եմք հակառակ
եղիպտոսի եւ գրեթէ բոլոր աշխարհի
դրամական տագնապին. ինչպէս կը
տեսնուի Տեղեկագրին թուանշա-
ններէ»:

ՀԱՍՈՑԻՔ

«Տարւոյն ընթացից մէջ մեր հասոյթ
ից գումարն եղած է Եգ. զոյ. 322.756
, 75 եւ ըստ յետագային
Մտից տուրքերէ Եգ. Դոյ. 166.608,60
Ամսավճարներէ « » 118.735,70
Նուէրներէ « » 37.412,45

Գումար Եգ. Դոյ. 322.756,75

ՆՊԱՅՆԵՐ

«Այս տարի Հայաստանի գրեթէ ամեն
կողմերու ժանաւաղ յԱրեւելեան գա-
ւառներն տիրող սղութիւնն ու սովն
հարկադրեց զմեզ աւելի հազարէն հաս-
ցնել քան օժանդակել երկրագործ
դասակարգին եւ վարժարանաց որք
մեր գլխաւոր նպատակներն են:
«Մեր նպատակներն կը ղրկեմք միշտ
եւ րոպական հրեպատասարաններու մի-
ջոցաւ տեղակաւ Ազգային իշխանս
թեանց անուան չեղելով, եւ կը պա-
հանջեմք ոչ միայն ստացագիր այլ եւ
ղրկուած գումարներու գործածութեան
ու բաշխման մասին տեղեկութիւններ
եւ ցուցակներ:

Անցեալ տարի 59000 Եգ. Դոյ. ի նը-
պատ ղրկեցինք:

Ահաւասիկ այս տարեշրջանի մեր
ղրկած նպատակներու ցանկն:

Եգ. Դոյ.	
Բաղէշի երկրաշարժի արկածելոց	4000
Զէյթունի աղբատաց	5000
Տիֆլիսի ինտենսիվ գիւղի երկրա- գործաց. կենդանեաց գնման համար	5000
Սեբաստիոյ կովան գիւղի ջրա- ղացքի համար	2500
Բաղէշի աղբատաց	5000
Մուշի եւ Սասունի աղբատաց	10000
Սղերգի	5000
Բաղէշի	8000
Վանայ	5000
Մշոյ	4000
Սղերգի	3000
Մուշի Առաք. Վանոյց Որբ.ի Վանայ աղբատաց	4000
Հաճիկի	4000
Տիֆլիսի Մրվան գիւղի	1000
Բաղէշի	10000
Մուշի	5000
Տիգրանակերտի աղբատաց	5000
Զէյթունի	5000
Մուշի	6000
Տիգրանակերտի	5000
Արաբկերի	3000
Սղերգի	3000
Վանայ Կեղ Վարժարանի	1500
Կարճ. Գոմոց Վանոց Որբանոցի	1500
Մշոյ Սը. Կրպ. Վանոց	1500
Պարբերի Ամերիկեան Որբանոց	1500
Տիֆլիսի Կիրասունի գիւղի աղբ	1500
Ակնայ Ապո չէի գիւղի	1500
Բալու Որբիկան գիւղի ղրկողի	1500

Գումար Եգ. Դոյ. 125000

Բարեգ. Միութիւնը սերկայ տար-
ւոյ մինչեւ մայիս 1ը իր հաշուեկշիռը
չինած ըլլալով, բացի ըլած նպատ-
ներէն ու ծախքերէն, իւրեանք
պատրաստ ում ունի

Արժեթուղթեր 711153 զրշ
Հնչուի դրամ 64408 »

775.561 զրշ

Միութիւնը Գահիրէի մէջ ունի 175
անդամ. Աղէքսանդրիոյ մէջ ունի մաս-
նաճիւղ մը որ 240.580 զրշ. ու
շաղկաւ է Կեդր. Վարչութեան: Թան-
թայի մէջ 24 անդամ. Զապադկի մէջ 21
անդամ. Իպմահիմի մէջ 4. Ա-
սիայի մէջ 12. Ֆէլադի մէջ 19. Էս-
նէի մէջ 5. Սասունի մէջ 3. Սուսա-
նի Օմտուրմանի մէջ 18 եւ Եգիպտո-
սի ու Սուսանի զանազան կողմեր
18 անդամ:

Միութեան արտասահմանի տղա-
մոց թիւն է:

Բարիդի մէջ 5. Մարտի մէջ 10.
Մանչեսթր 1. Սլաւոպոլս (անգլ) 1.
Վիեննա 2. Պաք-Վիեն 1. Կիպոս 1.
Զիպուր 11. Հապէշխտան 2. Սին-
կաբաճա Պալի (հուն) 2. Հնդկաստան
10. եւ Պոլկարիոյ մէջ միայն մէկ
անդամ, որ է Տ. Կարապետ Էգիւսեան
Ֆիլիպէն. սա 1000 ֆր. մուտքի տուրք
վճարած է եւ 100 զրշ. ամսավճար
կուտայ:

Միութեան կեդր. Վարչութեան ա-
տենապետ Պոզոս փոխ տեղեկագիրը
ստ տողելով կը փակէ ու կըստարագրէ:

«Համարատուութիւնը զոր ըրինք
ցոյց տայ կարծեմք բոտ բաւա-
կանի Հայ Բարեգործ. Միութեան
ամենայնիւ լաւ վիճակն. իր արդէն
մատոցած ծառայութիւններն, եւ այն
ամեն բարիքներն զորս կատարելով
ղեր ունի հետգնեալ աւելի ընդարձակ
շրջանակի մը մէջ. կարող է առանց
ստ այդ ծանրանալու զմեզ ապահովել
մեր վստահութեան եւ մեր արդարացի
յուսերուն մէջ:

ՕՐԲԱՆԵԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ
ՏՐԱՄԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

է

(Շար. Ասիոյ քիւն)

Թոյլ ու անկորով վարչութեան մը
յաջորդութիւնը աւելի աղէտալի կա-
ցութիւն մը ստեղծեց քան առաջինը:
Ամենէն վտանգաւոր վարդապետու-
թիւնն էր Օրօքիւնիս վարդապետու-
թիւնը այդ պարագային: Սղերգի մը
որ շատ բացառիկ պարագաներու մի-
այն կրնայ պատշաճիւր. եւ միայն բա-
ցառիկ տաղանդներու շնորհն է անկից
օգտուիլ գիտնալու գ զտնիքը:

Իզմիրեանի յաջորդ մը պէտք էր
անոր հասարակ կողով եւ անձնորդու-
թիւն ունեցող անհատ մը: Տոկուս եւ
ինքնավստան անհատականութիւն մը
որ միեւնոյն ուժով ու գիտակցու-
թեամբ գիտադրէր, ոչ թէ անորհե-
մօրէն, յախուռն ու անտրամաբանա-
կան, այլ աւելի լուրջ եւ իմաստուն
գիւտագիտութեամբ մը: Տեսնուեցաւ
որ Օրմանեանի կացութիւնը մեղմե-
լու բոլոր ջանքերը տեսական իրողու-
թիւն մը չեղան լրջութիւն չունենա-
լուն համար: Եւ ինչու աղէտաւոր եւ
ղաւ իր համակերպողի սկզբունքը, վա-
սնդի արդէն ջարդը թշուառութիւն
եւ աւերածութիւնը ամենավերջին, մայ-
րադոյն աստիճանին հասած իր. ուր-
կից աւելի ծանր եւ քստմիջի ինչակ
մը երեւակայի կարելի չէր եւ որուն
միջոցին «համակերպիլը» համապը-

ճակցութիւն կը նշանակէ: Փոխանակ համակերպողի պէտք էր բողոքելու ձեռնհասութիւն ունեցող մէկն ըլլար: Համակերպող քաղաքականութիւն մը ոչ թէ միայն կացութիւնը արտատապէս մեղմեց, այլ ձեւը փոխեց, եւ նպատեց:

ժամանակն ու անոր հանդիպող Անձէ գիրար չեզոքացուցին: Կորովի եւ անվհատ դիմումներ եւ դարմաններ պէտք է յաջորդաբար խնդրուէին կառավարութիւնէն: Երբեմն սպառնալիքով մերթ աղերսով, ժամանակին պայմաններուն համեմատ, մինչեւ որ հակադարձ մը ունենար թուրք դիւանագիտութիւնը իր «մեթոտին» մէջ աւելի պատրիարքին խնդրանքներուն համակերպող քան ինք պատրիարքը կառավարութեան հոգեփոխութեան գործածուելու: Եւ ինչո՞ւ համար չափազանց յոռետես ըլլալու վարժուած ենք թուրք կառավարութեան համակերպեցնելու ենթադրութեան մէջ, միթէ այս միեւնոյն ժամանակը եւ պայմաններու քիչ չատ ներկայացնող աղետներու մէջ չենք ունեցեր պատրիարքներ, որոնք թուրքը համակերպեցնելու հարաւորութիւնն ունեցած են, բայց ոչ անձնական գծով շահեւորուեալ փառասիրութիւններու անբարոյականութիւնը, ժողովուրդի մը շահը իրենց անհատական շահերուն գոհելու դարչելի ունակութիւնը: Ունեցեր ենք պատրիարքներ որ իրենց զուտ անձնական աղիցողութեամբ Սուլթանները հրապուրած եւ ազդին օգուտներ ընծայած են:

Աղէտաւոր պիտի կոչուի Օրմանեանի «Օրթոթիւստ» սկզբունքը, նպատակադարձ կերպով ծառայեցնել չը կարողանալու համար: Վանդի իրողութիւն մըն է որ, այլ սկզբունքով եւ ոչ զղովթեամբ անդեալին աղէտները հլոգուեցան: Բանտերը աւելի խճողուեցան անմեղներով, գերիգմանները կը պակսէին խոշտանգուած նահատակներուն, աշուտ անմեղները իր կըստեալները օր ըստ օրէ, շարունակական խուզարկութիւնները եւ ձերբակալութիւնները անազանցուած շոքորքներ բրին չնչող հայերը, հարստահարութիւնները, թալանն ու զուլումը նոր տարազներով կը ներկայանային ամէն օր, վերջապէս բռնապետական ո եւ ի սրտեմ մը իր վախճանին չը հասնու, ընդհակառակն, աւելի հմտացած, հարազատ եւ ինքնատիպ յառաջդիմութիւն մը ունեցաւ իր ծրագրին մէջ:

Այս բոլորը Օրմանեանի դիւանագիտական ծախսերուն քննարկը, վարչագիտական կարողութիւնը լաւ կը հակադրեն: Ուրեմն փորձը կը ցուցնէ թէ, համակերպող քաղաքականութիւնը ու եւ լուրջ ներգործութիւն չունեցաւ այս դիւանային ծրագրերներուն վրայ: Ու ամէն օր ազդը սպերախտ կոչող Օրմանեանը մեզ երատապարտ թողելու համար, գոնէ գործ մը ցուցնէր, անձնութեան նշան մը իր ամենապատիւ եւ իրաւոր իշխանութիւնը, հեղինակութիւնը, ու վերջապէս բարոյական բոլոր ձիրքերը համադրաբար եւ յամառօրէն գործածէր գործ մը ցոյցնելու համար ազդին:

Բազմաթիւ գործեր կային, թող անոնցմէ ամէնէն դիւրինին ձեռնարկէր, վերոյիշեալ թշուառութիւններուն մէջ կոչել սպիղանի մը ըլլար: 13 տարիներու արդիւնաւէտ գործունէութեամբ մը, թող բանտարկեալներու ընդհանուր չնորոգ հրովարդակ մը հանել տար եթէ անշահախնդրութիւն եւ անկեղծութիւն ունէր, կամ ազատ երթուակութիւններու դիւրութիւն մը:

Կամ աքսորեալներու վերադարձին, կամ արտագաղթի հոսանքը դադարեցնելու ճիգ մը: Թող ուստիկանութեան լրբենի կամայականութեան դէմ ազդու բոլոր մը, կամ սպառնալիք մը, ապօրինի խուզարկութեան դէմ: Ոչինչ ընել չըգիտցաւ, եւ ոչինչ ընել ուզեց, միշտ իր անձին հմայքը չը կորսնցնելու համար: Սուլթանին տնտեսութիւն մը չպատճառելու համար, եւ ամէն մարդ կրնայ բսել ազատօրէն թէ Օրմանեան ազդին օգտակար բան մը չըրաւ: Եթէ վերոյիշեալներուն արդիւնքն են «Օրթոթիւստ» քաղաքականութիւն մը, ուրեմն բաղդատութիւնն ու եզրակացութիւնը դիւրին է իր նախորդին հետ, կարգ մը գործեր որոնք գոնէ վեր չէին իր ձեռնհասութեան, ասոնք ալ չըրաւ: Եւ քաղաքականապէս ազդին գլխուն պատուհաս մը եղաւ, թերեւ լաւատեսները մեղադրեն, չափազանց խտապահանջութեան մասին, բայց մենք իրաւունք ունինք 20րդ դարու մէջ խտտապահանջ ըլլալու, եւ մեր անցեալին սխալները չկրկնելու եւ զանոնք դարմանելու կարող ու փորձառու պատրիարքարան մը ունենալու, որ գոնէ ազդին իրմէ պահանջած անհրաժեշտ ծառայութիւններն ընէ:

(Շարունակելի)

ՆՈՐ ԾԱՅԵԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՕՍՄ. ՔՕՄԻՏԵՒՆ

«Եւրոպայի հայրենակիցներ Միութիւն» Եւրոպայի միութիւն Օսմ. Գործընդունալիս երկիրն օժտելու համար սահմանադրական կառավարութեամբ որուն պէտք ունէր: Վեհ. Սուլթանը զնախաճելով այս վեհ. ու մաքուր նպատակը, կայս. իրաւունքով հրամայեց չնորձել ազդին ազատութիւն եւ սահ. մանադրութիւն: Վեհապետական այս հրամանը երջանկութեան վարդապետանի մը մէջ զրաւ հայրենիքը եւ ընդհանուրին երախտագիտական զգացումները պոթիկացուց հանդէպ Վեհ. Սուլթանին: Ուրախութեամբ դիտելի է որ խախտմանութեամբ այն բոլոր արտայայտութիւնները որոնք եղան, 15 օրէ ի վեր, կայսրութեան բոլոր մասերուն մէջ, հաւատարմութիւն թէ ժողովուրդը առանց ցեղի ու կրօնի խտրութեան՝ որքան անձնուէր է իր վեհապետին:

«Բայց հարկէ վերջ մը տալ այս ցոյցներուն, վասնզի ժամանակ եկած է որ ամէն մարդ իր գործերով զբաղի: Գործընդունալիս այս յորդորը կուտայ ամէնուն: Մեր թագաւորը յայտարարեց ինչնք համոզուած է իր հպատակներուն հաւատարմութեանը ինչպէս նաեւ Սիւրիւս եւ Եւրոպայի միութիւններուն եւ հաւատարմութեանը, եւ թէ իր վեհապետական կամքին միակ նպատակն է երկիրն բարգաւաճումն աւ բարօրութիւնը: Այլ եւս վեհապետին ու ժողովուրդին միջեւ վատ զօրութիւն մը չիկայ եւ տպացոյցն այն է որ պարկեշտ եւ ուղղամիտ նախարարութեամբ մը օժտուեցաւ երկիրը: Նորակազմ Դահլիճը ընդհանուրին վստահութեան արժանի է եւ յորդոր կը կարգանք: Ազդին՝ սրտանց յարիւ այս նախարարութեան: Այսօրու ընէ սկսեալ, նախարարութիւնը այն պայմանով միայն կրնայ աշխատիլ, իր ձեռնհասութեան սահմանին մէջ, հայրենեաց յառաջդիմութեան եւ բարեկրօնութեան ուսումնականութեան եւ գործազրութեան որ ժողովուրդը որ եւ է կիպով չի միջամտէ կառավարութեան գործերուն:

Վերեւ ըստառներուն հակառակ գործընդունալիս անքննի մեծագոյն աղէտը կրնայ պատճառել երկիրն ու կառավարութեան, ինչ որ ներքին չէ: «Բազմալի նպատակակէտը ձեռք բերուեցաւ առանց արիւն թափուելու եւ 15 օր է ի վեր հանրային բարեկարգութիւնը վարկեան մը իսկ չխանգարուեցաւ, ինչ որ օտարներուն ըստ չափանշանը հրաւիրմը մեր վրայ եւ ցոյց տուաւ թէ անհատական ազատութիւնը որքան յարգուած է: Այս գեղեցիկ արդիւնքներուն պտուղը չի կորսնցնելու համար՝ կը հրաւիրենք մեր բոլոր հայրենակիցները միաբան աշխատել: «Միութեան եւ Եւրոպայի միութեան» Օսմ. Գործընդունալիս խախտութիւն չունի պետական գործերուն միջամտելու կամ պաշտօնատարներուն անուանման խառնուելու: Հետեւաբար, այն անձերը որոնք՝ առանց իրաւունք ունենալու՝ մեր գոմիթէին անուներ առաջ կանցուցնեն խաղար սարքերու համար, պէտք է դատի կոչուին կառավարութեան կողմէ, ինչպէս մենք ալ միջոցներ ձեռք պիտի առնենք անոնց նկատմամբ: Մեր գոմիթէն միշտ օրէնքի սահմանին մէջ գործած է ու բնաւ երբեք չպիտի շեղի այս ուղղութեան: Գաւով նախորդ ոչ մի պատկանող կարգ մը անձերու նկատմամբ ձեռք առնուելիք միջոցներուն, այդ մասին ուսումնասիրութիւններ կը կատարուին պետական ձեռնհաս պաշտօնատանց մէջ, այն պէս որ հարկ չկայ օրինաց հակառակ վարմունքի մէջ գտնուելու: Վասնզի ոչ ոք իրաւունք ունի յանուն ազգին գործելու, ուրիշներուն պատժելու պահանջելու: Եթէ այսպէս եղած չըլլար, նախորդ վարչութեան դէմ մեր գաղափարները մեզի դէմ պիտի դառնային:

«Այս նկատումներով է որ, «Միութեան եւ Եւրոպայի միութեան» Գործընդունալիս յանձնարար՝ յարգանք եւ հնազանդութիւն առ Վեհ. Սուլթանը, վրատահոթիւ նախարարութեան վրայ՝ զայն իր գործերէն դատելու համար, թող ամէն մարդ իր գործերով զբաղի, առանց ազդին վարչութեան գործերուն միջամտելու եւ առանց անձնաւորութիւններ հալածելու:»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նիշիի ազգ. գերեզմանատան «Հասարակաց փոսին վրայ յիշատակարան մը կանգնելու համար 50 ոսկի տրամադրած է նոյն գերեզմանատան կարգադիր յանձնախումբը: Այս «Հասարակաց փոս»ը 1896ի Օսմ. Պանդայի դէպքին յաջորդող շարքի միջոցին նահատակուած հազարաւոր հայերու դամբարանն է:

— Թուրքիոյ առեւտրական եւ հանրազուտ շինութեանց նորոշման շախմատ վեհ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատուկեան իր պաշտօնին գլուխը անցած է: Թուրք թերթերն ալ մեծ համակրանք կը խօսին Նորատուկեանի կարողութեան եւ արժանիքի մասին:

— Անհուն ուրախութեամբ կը տեղեկանանք թէ վերջնականապէս որոշուած է վերակազմել կ'Պոլսոյ Միացեալ Ընկերութիւնը

ըստ իր նախկին ծրագրին, որ է հայ վարժարաններ բանալ հայաստանի աղքատ գիւղերուն եւ անոնց համար մեծ, Այս նպատակաւ նուիրատուութիւններ սկսած են արդէն: Տ. Տ. Առտաշիր Ֆրէշթըքեան 100 ոսկի, Թաւր Խոստիկեան սենեկապահ 10 ոսկի նուիրած են: Պողոս Պալինց տարեկան 50 ոսկի գիրք նուիրել խոստացած է: Իսկ ընկերութեան վերակազմութեան առաջարկը առաջին անգամ հրապարակ նետող Տ. Յ. Խաղաղութեան կը նուիրէ 20 ոսկի տարեկան:

— Հայոց զանազան դասակարգերէն «Օսմանեան Սահմանադրական Ակումբ» անունով Գլխավոր կը կազմուի Պոլսոյ մէջ: Ակումբին հիմնադիր մարմինը որոշած է Օսմ. Սահմանադրութեան հաստատման դատին համար միջնաւ հիմա մեղուող եւ զոհուող իսլամ նահատակներու յիշատակին յատուկ հանդէս մը կազմել վաղը (31 յուլիս) Բերայի եկեղեցւոյն մէջ, ուր ազօթքներ պիտի կատարուին: Օսմ. կառավարական պաշտօնատուներուն, եւ զինուորական եւ այլ վարժարաններուն ու բոլոր մարմիններուն հրաւիր զրկուած է յատուկ պատուիրակութիւններով ներկայ գտնուելու:

— Հայ. հռոմէական հասարակութիւնը հանրագրութեամբ մը պահանջեց Սապադեան պատրիարքէն նախորդ ոչ մի միտակ կազմուած վարչական կրկին ժողովները հրաժարեցնել Սապադեան Սրբազան կատարելապէս համաձիտ գտնուեցաւ եւ խոստացաւ գոհացում տալ հանրագիրը ներկայացնող պատգամաւորութեան:

— Տ. Եղեղի Եպիսկ. Ապահունի այժմ Բարիդ կը գտնուի, ուրկէ պիտի մեկնի Ամերիկա իր առաջնորդական պաշտօնը ստանձնելու:

— Եւրոպայի եւ Ամերիկայի առաջնորդական թեմերուն կողմէ կ'ընկերակցուի պատգամաւորներուն ընդունուելու մասին ռուս կառավարութեան արտօնութիւն դեռ չէ ստացած Սինոդ:

ԾԱՆՈԹՅՈՒՄ

Գերմանական գիւրեթիկ եւ ցերեկեայ վարժարան աղայոց եւ աղջկանց, նախապատրաստական եւ վաճառականութեան ճիւղերով կուսուցութիւն Գերմաներէն, Գաղիերէն Պուլկարեան, Պուլկարեան յայտագրերը ձիր կըստացուի: Դիմեցէ՛ք՝ Տրէկէ՛իս նա կերպանակի Փանսիօն:

Աւելցաւ Պոլսի 68. Իւսուցչաւ, վարժարանը կը բացուի Սեպ. 1.

ԿԸ ՓՆՆՈՒՄ

Խաչատուր Մկրտիչեան (Խճողեան) Մեծ-Արտաշի, որ վեցամիս առաջ Զօնկուրտագէն դէպի Պուլկարեան մեկնած է առաքատանաւով, իր հասցէն գիտողը թող հօժի խմբագրութեան իմացնել:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻՐՔԻՈՒ

ժեռն-թիւրք Գոմիթէսինին թալէպի իւզդէ, հիւքիւմէթին էչէտտի իգթիւլարընա եանի ասքէր վէ մէմուր մասշլարընըն էօտէմէսի իչիւն, Սատըրազամ Սուլթանտան քէնտի խաղինէսին-տէն 4 միլիոն լիրա անվանս իսթէմիչ, Սուլթանըն սէրվէթի հէրնէգատար 500 միլիոն ֆր-հէսապ օլունիյօր իսէտէ, պիր միլիոն լիրատան զիյասէ վէրէ-մէյէնէկինի սէօյլէմիչ, Գոմիթէթ անա տիւչիւնմէք իչիւն վատէ վէրմիչ, պունուն իւզէրինէ Սուլ-թան իքի Գիլիոն լիրա վէրմէկէ վէ գալանը սօնրա էօտէմէկէ րա-զի օլմուշ տըր:

— Գանունը էսասինըն իւնը միւնասիպէթլէ մալիյէ նէզարէ-թի 600000 մէտալիոն պատը-րարագ, անըն հասըլաթը պիր միլիոն 250 պին ֆր. Մէնիսի Մէ-պտօսանա թախսիս իտէնէք քիր:

— Ասքէրիյէ իսթիւլալընա րահ պէր օլան գահրաման նիպի էֆ-պէօյիւկ թանթանա իլէ Սէլանիկէ կիրուպ, էնվէր պէյ իլէ ֆայ թօնա րագիպէն՝ էհալինին ալ-գըլլարը արասընտա շէհ-րի կէզմիլլէր, ժեռն թիւրքլէրին մէքքէգի գոմիթէսի շիմտի Սէ-լանիքտէ պսուլընտըր կիպի պուկար գոմիթէ րէյիսի Սան-տանսքի տախի օրատա տըր:

— Նիյազի վէ էնվէր պէյլէր իսթինտէ իքի զըրհլը եաբըլմագ իչիւն Սամանլը գոմէթէթի իանէ տէֆթէրի աշմըշ տըր: Պիր չօգ թարաֆլարտան բարա եօլլանմա-յա վէ եազըլմայա պաշլանմըշ տըր: Պու միւնասիպէթլէ գոմիթէ շու իւնը տախի չըգարմըշ տըր:

«Պազը քիմսէլէրին Սամանլը թէրազգը վէ իթթիհատ ճէմի-յէթի նամընա իանէ թօրալմագ իչիւն քէնտիլէրինէ պիր սըֆա-թը մախսուէ վէրէրէք, պիր թագըմ վէլաթա միւրաճաթ իթմէլէրինի խապէր ալուրդ, Պու ատալարըն ճէմաթլէ հիչ պիր միւնասէպաթը օլմայուպ, ճէմի-յէթ նամընա վէրիլէնէք իանաթ իչիւն Սամանլը թէրազգը վէ իթ թիհատ ճէմիյէթինին իթիմատ-նամէսինի համիլ պիր հէյէթի մախսուէսի պուլընտըր վէ պու հէյէթ իանէ վէրէնէք զէվաթը եալընըգ էսամիսի իլէ մըզտա-րը իանաթը գայտա մէնպուր օ-լուպ իանէլէրին սահիպլէրի թա րաֆընտան ճէմիյէթ նամընա տօյրուտան տօյրուլա Սամանլը Պանգատընա թէսլիմ իտէնէք, մագպուզլարըն ճէմիյէթէ ալը-նաճար պէյան օլունուր:

— Վիգտալտա Պուկարլարը վէ Բուսլարը թիւրքլէրէ տիւչ ման կէսթէրէս պիր պէնտ եա-զըլմըշ տըր. Գոմիթէսին օրկանը

օլան «Թանին» անա գարչը եա-զարագ տէյօրքի գօնչու տէվլէթ-լէրի տիւչման կէսթէրմէքլէ եէ-նի իտարէի պէլայա ուզրաթմագ վէ պուլանըգ սուտա պալըգ ալ-լամագ իսթէյէնլէր էսկի իտարէ թարաֆտարլարը տըրլար:

— Խալին իզգէթ բաշանըն Պը-րինտիլ իսքէլէսինտէ գաթլ օ-լընտըղընա տայի չըգան չայէ-աթ էսասիլ կէօրիւնիյօր: Ձիրա մէրգու սագալը թըրաշ իտէրէք Մարսիլիա իսքէլէսինէ չըգմըշ վէ Բարիզէ կիթմիչ տիր:

— Անատուլուտա մէպուսան ին-թիսապաթը միւնասիպէթլէ է-հալիի ուլանտըրմագ վէ նամուս-լը վէ իգթիտարըլ զաթլար ա-յըրմագ իչիւն Սամանլը գոմիթէ-սի թարաֆընտան պիր չօգ ա-զալար կէնտէրիլէնէք տիր:

— Սուլթանըն եալէրլէրինտէն օլուպ տէ՝ գոմիթէսին իտատը իւզէրինէ՝ կէչէն հաթթա Պուլա թարաֆընա սիւրկիւն կէնտէ-րիլէն մէնէրալ Ձէրքէզ Ահմէտ բաշա թէլէֆի նէֆա իթմէք ի-չիւն սօլ գըլընըն տամարլարընը քէսմիչ իսէտէ էօլմէմիչ տիր:

ՏԱԽԻԻՅԷ

Մաքէթոնիատա պուլընան պուկար աճէնթլէրի Սօֆիա խա-րիճիյէ նէզարէթինէ րաբօրթ-լար եօլլայուպ, եէնի թիւրք իտայէսինէ տայի չէ թարիգլէ հայէքէթ իտէնէլէրինի սօր-մուշլար: Միւնէտի Բարբիքով մուլթասար թալիմաթլար եօլ-ալըշ տըր:

Քէզա Սօֆիատա պիր թագըմ վաթանքէրվէր Պուկարլար թիւր քեանըն եէնի թէպէտտիւլաթը իւզէրինէ՝ նէ եօլտա տալրանմագ իգթիլա օլաճաղընա տայի իս-թիլարէ միչլէրէթ իթմէք իչիւն ճուֆա էրթէսի կիւնիւ պիր մի-թինիլ թէնէմիւլ իտէնէլէր:

— Մարէթոնիայը վէ Սթան-պօլու կէզլէք իչիւն պուկարլար տախի հազըլըլար կէօրմէյէ պաշլայօրլար 15 կիւնէ գտար գաթի գարար վէրիլէնէք տիր:

— Պուկար Գոմիթա րէյիսի Սանտանսքի վէ «Տախիլիէ թէչ-քիլաթը» նամ պուկար գոմի-թէսի պէյնիտէ միւզէքէրաթ իսթամ պուրմուշ օլուպ, հէր իքիսի թարաֆընտան պիր քօ-կ: ամ էնվէր պէրէ վէրրիմիչ:

Բէվայէթէ կէօրը էնվէր պէյ Պուկար Գոմիթէսինին բօկրա-մընը գապուլ իթմիչ օլուպ, օնա թաթպիգին Գանունը էսասիտէ պիր թագըմ թէպէտտիւլաթ իճրալընա չալըշաճագ ըմըշ:

ԹԻԻՐՔԻՈՒՅՈՒ ԱՎՏԷԹ

— Թիւրքիայա ալտէթ իթմէք-սէ օլան օսմանլը թապալարըն-տան բասալան իչիւն էլան 15 պուչուք ֆր, ալընմագտա օլուր:

զրնտան, տիւն թիւճար վէքիլի էֆէնտիլէ միւրաճաթ իտուպ, սուհուլէթ վէրիլմէսինի թէքիլի Էյլէտիք իսէտէ, պիր էմրի մախ-սուս օլմատըգճա գանուն խարի-ճինէ չըգորմայաճաղարընը պէ-յան էյլէտիլէր:

Նիհայէթ իտատմըղա մէպնի, Սօֆիա գոմիթէրիկինտէն պու պապտա թէլէկրաֆլէ թալիմաթ իսթէմէկէ րազի օլտուրլար:

Պու կիւն ճէվապ ալմագ իչիւն վէքալէթ խանէ կիթմէմիլլտէ թիւ-ճար վէքիլի էֆէնտի նազիք պիր թարգա «էֆէնտի Սօֆիատան է-լան ճէվապ ալմատըղ վէ պ-կիւն պա թէլէկրաֆ խարիճիյէ նէզարէթինէ միւրաճաթ էյլէ-տիմ, եարըն իչիւն ճէվապ պէք-լէրիմ. էհալի օնար ֆր. զիյատէ էօտէմէքտէն իսէ 1—2 կիւն տա տա պէքլէսին» տէտիլէր:

Մուհաճիլ էհալիմիլլիլ էքուէ-րիլէթլէ ֆագիլ վէ աճիլ պիր հալտէ պուլունմասը բիչի նազա-րա ալարագ, մուպլէնէթ իթմէք վէ սուհուլէթ կիթմէրմէք վա-ճիպէի զիմմէթ ատտ իտիլմէլի տիր:

Վարնատաքիլէրտէն մաստա՝ Պուկարիանըն տիկը թարաֆ-լարընտան տախի չօլար Սթան-պօլա կիթմէք իչիւն չէհրիմիլլէ թօլլանմագտա տըրլար, Պուլալ-րըն պիր թագըմը նաֆագայա միւհթաճ հալտէ տիրլէր: օնլար տան տէյիլ ճէզա, տէյիլ բասա-բօրթ բարասը իսթէմէք, իլլա մէնճանէն մէմլէքէթլէրինէ եօլ-լամայա օսմանլը հիւքիւմէթի պօրմը տըր, զիրա պու զալալը-լար 10—12 սէնէլէրտէն պէրու էլվէլլէր: հիւքիւմէթի զալիմէ սէպէպինտէն բէրիւշանիլէթ չէր-մէքտէ տիրլէր: Օնլար սէրպէս տիլէթ ուզուրընա էվալտարընը, գարտաշլարընը գուրպան վէր-միլլէր տիր: սէր ու սէրվէթլէ-րինի զայպ իթմիլլէր տիր: տա-հա պու կիպիլէրտէն բարա իս-թէմէք, եօլլարընա մանի օլմագ հիւքիւմէթի իսթիպտատիէ տէ վամ իթմէք տիր, խասթա գօյու-նուն տէրիսինի սօյմայա չալըշ-մագ տըր: Պիր ալ ինաֆ, պիր ալ ինսանիլէթ... էլ վէրիլ զայ-լը...:

Պիլ էրմէնի մուհաճիլլէրէ ի-չիւն պու սաթըրլարը եազուրը-մըլ տագիլատէ, իտարէլանէմի զէ վիրուտ իտէն «Իգտամ» ճէ-րիտէսինին բաղար էրթէսի կիւն-քի նօմէրօսընտա աթիտէքի սա-թըրլարը օգուտուգ:

«Պուկարիսատա պուլընան Մաքէթոնիայը Պուկարլարըն թիլէպպիւսի իւզէրինէ, Էտիրնէ վէ Տէտէ-ալաճ թարիլի իլէ Սէլանիկէ պիր թէնէլուհ գա թարը հազըրլանմըշ արր: Թըրէն օգուտու 3 տէ հարէքէթ իտէնէք տիր: Պու թըրէնլէ կիտէնէք էր-տէն թիւրքիա վէ պուկարիա

հուտալարընտա բասաբօրթ թա-լէպ օլունմայաճագ տըր: Շըմէն-տըքէր գոմէրանալարը 100 տէ 50 թէնչիլ իթմիլլէր տիր:

ԹԻԻՐՔԻՈՒՅԻ

ՉԱԽԻՐԷ			
ՊԱՐԱՏԱԹ			
Վալու	100 քիլօ.	18/19-	
Արապա	57-62 լիպ.	11-15.40	
ԱՐԲԱ			
Վալու	100 քիլօ.	14.14-50	
Արապա	45-52 լիպ.	8-8.40	
ԵՌԻՒԱՅ արապա	33-36 լպ.	4.60-5.20	
»	100 քիլօ.	11.11.50	
ՉԱՎՏԱՐ արապա	52-57 լպ.	10.40-11	
ՆԱՍՈՒՆԱՒ 100 քիլ.		16-22	
ՏԱՐԻ արապա		7.60-8.40	
ԳՕԼՕՁ արապա	55-60 լպ.	16.50.17.50	
ՄԻՍԻՐ		10/40 11	
Կիւնտէ վալու	5/10 վէ	300-350	
Բապ կէլմէքտէ.			
ՊԱՐԱՒԱՅԷ			
Վարնա բիպտարընտա պագալիլէ			
մալլէրին պու կիւնէք ֆիլաթը, օլմուս			
Փրաք իլէ:			
ՆԱՎԷ		1.95-2.20	
Շէլլէր նէմգէ		90	
Շէլլէր քէսմէլ սանտըգ		44.80	
Իրիւնէ ճէնօպա չուվալը		44.50	
» ձիլիպէ		—	
» ինկիլիլ		33. —	
Բիգօն		50.	
ԿԱՁ Սանտըղը		10.70	
Չէթիլի կաղը քիլօ		1.35-1.40	
ԳՈՒՐՈՒ իւզիւմ		70/75.	
Եւմուրթա 100 աւէթի		5.40	

Լ Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ի

ԿԱՐԻՊ ԱՌՊԷՐ

Դրոշմ Ա. Շիտանեան

Հայկական կիսնքէ տոնուած. այս խիտ հետաքրքրական վէպը քանի մը տարի առաջ «Իրաւունի» մէջ իբր թերթին հրատարակուած ըլլալով, շատ մը հետաքրքիր ընթերցասէրներ խոչ-րած էին մեզմէ գրքի այ վերա-ձիլ, բայց ա՛յն ատեն մեր միջոցները չէին ներած այդ ընկուտ:

Այժմ կրցինք մօնք գոհացում տալ այդ մեր հետաքրքիր ընթերցասէրներն եւ բոլոր ընթերցասէրներուն իբրեւ գիրք հրատարակելով այդ վէպը:

Գրեւ ՄԻՍԻՐ 1 Ֆր. է

Գնել ուզողները կրնան 23 հատ 5 անգինտոց պուլկարական նա-մակապույճ գրկել խմբագրութեանս:

Դիւրուսոյց մեթոտով Ֆրանսիայի, Անգլիայի եւ Տօմարակալութեան դասեր կամ գրագրութեան պալատի կրտսաննէ մէկը: Փափաքողք թող գրման խմբագրութեանս:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ ԵՒ ԿԸ ՎԱՅԱՌՈՒԻ

ՎԱՐԴՈ-Ի

ՔԱՆԱԿԱՆ յայտնի աշխատութիւնը

Տ Ա Ս Ը Տ Ա Ր Ի

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Վերադարձ. օրուն հասոյթովը պիտի խնամուին կողայր. սպանու թեան զօհ վաղօրի օրը-անտէրունջ գաւազնիք եւ քնտանիքը:

Գրքի գինն է 1.50 ֆր. ԿԱՆԿԻՎ Գրեւն համար պէտք է գրեւն այս հասցեով:

Մասնւ Վարդ-Պատրիկան Ուլիցա Ռատինա թիւ 19 (Պուկարիա) Վառնա Շարժումին կտիք չը կող օրինակ չելը անվաւեր են: